

อนัตตา...ครุพาน้อย

สุดทางจากลี้ลับจากบิณฑบาตวันนั้น ภิกษุหนุ่มร่างกายกำยำล่ำสัน ฟุ้งบวชได้ไม่นาน ผ่านการศึกษาพระธรรมวินัยมาเพียง 2 ปีกษเท่านั้น ผู้บวชใหม่ไร้เกียรติซึ่งได้อยู่ท้ายแถวรับกุฎิๆจ่อมารอรับบาตรหลวงตา ทั้งๆที่ไม่ใช่วาระของเธอ แต่ดูท่าทางเธอดูตั้งใจและตั้งใจเอามากๆ เธอเก็บบาตรส่วนตัวสะพายไขว้ไปด้านหลังอย่างทะมัดทะแมง พร้อมกับนั่งคุกเข่า พนมมือขออนุญาตรับบาตรต่อภิกษุเถระหัวแถวแล้วกลับไปเดินท้ายแถวดังเดิม

ปกติแล้วเขาเป็นคนไม่ค่อยสู้หน้าใคร ชอบหลบสายตาผู้อื่นเสมอ แต่วันนี้เขากลับทำนองสู้หน้าด้วยหน้าตาเอิบอิ่ม สงบเสงี่ยมเปี่ยมด้วยความสุขความมั่นใจ ดูเหมือนจะสื่อให้ผู้พบเห็นรู้ว่า “ท่านครับผมก็ทำได้แล้วนะครับ” ไซ้แล้ววันนี้ครุภารูปนี้เขาได้ดี และมีดีมาवाद

เมื่อกลับถึงวัด ภิกษุทุกรูปต่างเดินไปที่อ่างล้างเท้าก่อนเข้าศาลาหอนั้น แต่งตัวรดจีวรเจวียงบำตามธรรมเนียมผู้อยู่ภายในอาวาส ต่างรูปต่างนำบาตรของตนไปเทียงภาชนะส่วนกลางที่ทางแม่ชีได้จัดเตรียมเอาไว้ เพื่อจัดแต่งอาหารใหม่ แยกกับ แยกข้าว แยกดอกไม้ นมกล่อม วางกองเป็นสัดส่วนสะดวกต่อการหยิบจับขบฉัน แล้วนำบาตรมาวางยังตำแหน่งเตรียมกันเมื่อมีสัญญาณดังขึ้นในเวลา 8 นาฬิกา

แต่ก่อนหน้านั้น ภิกษุทุกรูปจะต้องออกไปปรารภความเพียรในสวนไผ่ซึ่งจะมีทางจงกลมอยู่เป็นร้อยๆคู่ เป็นกิจวัตรของสงฆ์และญาติธรรมที่เข้าฝึกปฏิบัติที่นี่จะต้องยึดถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ... **หลักการก็คือ ให้เจริญสติรู้ตัวต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ทุกกิจกรรม คือหากไม่จำเป็นจะต้องไม่ไปทำกิจอย่างอื่น ใส่ใจให้การเจริญสติอยู่ในอิริยาบถหลักเสมอๆ คือให้ระลึกรู้เกี่ยวกับการนั่งสร้างจังหวะหรือเดินจงกรม กำหนดรู้ระวางจิตไม่ให้คิดออกไปนอกตัว เป็นการสร้างปัจจัยเงื่อนไขระวางจิตไม่ให้ไปกับความคิดความอยาก หากผลอบ้างก็ให้น้อยที่สุด**

หลังเก็บบาตร ครุภารูปนั้นออกไปนอกศาลา แต่งตัวห่มผ้าลดจีวรตามธรรมเนียม เธอไม่ยอมไปเดินจงกรมในสวนแต่มีที่ท่าคล้ายรอใครสักคน สักครู่เธอตัดสินใจ

เดินไปนั่งอยู่ ณ ด้านล่างอาสน์สงฆ์ ซึ่งบริเวณนั้นประชาชนสงฆ์จะมานั่งพักอิริยาบถเป็น
นิจ.... เขามารอพระเถระรูปที่พึงรับบาตรท่านมานั่นเอง

ขณะที่ท่านเดินเข้ามานั่งประจำที่ ภิกษุผู้ใหม่ในธรรมวินัยค่อยๆนั่งของๆ
ประคองกายคุกเข่าคลานเข้ามากราบ พร้อมรายงานอารมณ์ให้ทราบด้วยจิตที่ระคนเกล้า
ด้วยปีติค่อนข้างมาก

ครูบา : หลวงตาครับ! วันนี้รู้สึกว่าการเดินของผมนั้น โลง มากๆ (เสียงคำว่าโล่งลาก
ยาว ดูจะตื่นเต้นเป็นที่สุด) มันปรากฏขณะเดินไปได้ครึ่งทาง บิณฑบาตเมื่อเข้ามเก็บ
สติได้ทุกย่างก้าวทั้งไปและกลับ รู้ชัดทุกครั้งที่กำลังก้าวเท้าขยับตัว รู้ตัวทั่วพร้อมใน
อิริยาบถใหญ่ อิริยาบถย่อย มันเป็นการรู้ตัวที่ทำให้ใจมีความสุขเอามากๆ ผมเพิ่งได้
ซาบซึ้งกับคำว่า รู้ตื่น เบิกบาน แจ่มๆซัดๆก็เข้าวันนี้เองครับ แม้จะพูดแล้วยังรู้สึกขน
ลุกปีติอยู่เลย (รู้สึกได้เลยว่าเขา กำลังพยายามควบคุมปีติอยู่ภายในลึกๆ) มันเกิดสภาวะ
เบาทั้งกายและใจ เบาจนเหมือนกับจะเหาะได้บาตรที่สะพายเต็มไปด้วยข้าวและอาหาร
ผมไม่รู้สึกว่ามันมีน้ำหนักเลย ผมรู้เลยว่า การเดินแบบไม่มีทุกข์มันเป็นอย่างนี้แน่ๆ

เหมือนตัวเราจะกลวงข้างใน ลมหายใจก็ซัดโล่ง รู้สึกได้โดยไม่ต้องตั้งใจรู้
สติเมื่อมันเป็นแล้วมันไปรับรู้ของมันเองโดยไม่ต้องตั้งใจกำหนดรู้ ไม่ต้องคอยระวัง
จิตมันก็ไม่ออกนอกตัว มันแข็งของมันอยู่อย่างนั้นเหมือนสัตว์ที่ถอนหน้าครุ่ยแล้ว
กลายมาเป็นความแข็ง อ่อนโยนบอกง่ายสอนง่าย กิเลสไม่รู้หายไปไหน ที่บอกว่าจิต
เดิมแท้ของคนไม่มีทุกข์ มันเป็นอย่างนี้เอง... คำเทศน์คำสอนของหลวงตา ผมเพิ่งมา
แจ่มก็ตอนบิณฑบาตวันนี้แหละครับ รู้เรื่องและเข้าใจย้อนหลังได้หมดเลย.. ความจริง
อันนี้มันแข็งที่ใจแล้วไปเข้าใจคำสอนของพระพุทธเจ้าโน่นเลยนะครับ อัจฉริยะจริงๆ

หลวงตา : เมื่อกิเลสไม่มีในจิต จิตก็เบา จิตก็ว่าง วางได้จิตก็สงบ... จิตก็
เหมือนหุ่นแต่กิเลสหรือกรรม, กุศลหรืออกุศลต่างหากที่เป็นตัวเชิด

ครูบา : ตั้งแต่เกิดมาและจำความได้ ผมไม่เคยมีอาการเช่นนี้มาก่อนเลย อายุก็
ปาเข้าไป 24 ฝนแล้ว เพิ่งได้มารู้มาเห็น, ถ้าไม่ได้มาบวชที่นี้ไม่ได้มาปฏิบัติเองก็คงไม่
รู้ไม่เห็น บุญวาสนาของผมแท้ๆ, แม้จะปฏิบัติเองแต่หากไม่มีครูอาจารย์คอยแนะนำ
กำชับเอาใจใส่ก็คงทำไม่ได้ถึงขนาดนี้แน่ๆ

หลวงตา : เพราะอะไร

ครูบา : เพราะจะสู้กับกิเลสไม่ได้ล่ะสิครับ

หลวงตา : ภายนี้เป็นสนามรบ สติตัวระลึกรู้คือทหารต่อสู้กับกิเลสคือศัตรูผู้
รุกราน

ครุบา : 1 เดือนที่ผ่านมาผมรู้สึกท้อแท้ใจเป็นอย่างมาก โทษตัวเองว่าทำไมทำ
ไม่ได้เหมือนคนอื่นเขา ไม่คาดคิดมาก่อนเลยว่าจะมีวันนี้ ได้เจอสภาวะธรรมเช่นนี้...
มันนึ่งยังกับว่าโลกนี้มีแค่กายกับใจอันบริสุทธิ์ 2 อย่างนี้เท่านั้น อยู่กับปัจจุบันที่ยากจะ
อธิบาย เหมือนกับว่ามันไม่มีเมื่อวาน ไม่มีวันพรุ่งนี้ ไม่มีโลกนี้ไม่มีโลกหน้า ทุก
อย่างเป็นธรรมชาติของมันเช่นนั้น แม้ใจก็เป็นธรรมชาติรู้เท่านั้น.... ท่านหลวงตาครับ
ธรรมะแม้มีแต่หากขาดผู้รู้ชี้แนะ การปฏิบัติซัดสีที่นักปฏิบัติทั้งหลายเข้าใจจากลับเป็น
การปฏิบัติทัฬหะก็ได้ นะครับ

หลวงตา : ระวังยิ่งใกล้พระยิ่งห่างไกลธรรมะนะเธอ

ครุบา : หมายความว่าอย่างไรครับ

หลวงตา : วัวเชื่องไม่ได้หมายถึงวัวสิ้นพยศหมดฤทธิ์, ศรัทธาไม่ถ่องแน่นคลอน
แคลนคือการก้าวอย่างสู่ประตูดินแดนพุทธะเท่านั้น, อีกอย่างศรัทธาที่เคลือบด้วยตัวตนจะ
ระคนให้สมาธิเศร้าหมอง

(ครุบาเริ่มหลบสายตาลงต่ำ ประณมมือรอรับฟังโอวาท...เสียงหายใจครุบาเริ่ม
ชัดขึ้น เขาถอนหายใจเต็มปอดเอือกใหญ่ก่อนที่จะปล่อยให้ธรรมชาติทุกอย่างเป็นไป
ตามธรรมชาติของมัน... ทุกอย่างเรียบง่าย ไม่มีคำอธิบายออกมาแม้จากปากของหลวงตาเอง
... ลมพัดทิวไม้ไผ่ไหวไหวอ่อนโยน จิตอ่อนโยนเมื่อโคนสติบ่มเพาะ... เสียงซอซามดั่งขึ้น
เป็นสัญญาณสื่อบอกว่าญาติโยมมาทำบุญแล้วนะ คุณเขาเริ่มจัดสำหรับกับข้าวกันแล้ว..
เว้นช่วงการสนทนาสักครู่ก็ได้ยินเสียงเอ่ยจากปากหลวงตาอีกครั้ง)

หลวงตา : ระวังเหตุผลจะมากกว่าความเป็นจริง, ระวังความคิดคำนึงคำนวณจะ
มากกว่าสภาวะธรรม, ระวังความสำคัญมันหมายในอาการจะกลายก่อเป็นมานะทิฐิ, ระวัง
ค้นหาจะปลอมตัวมาเป็นปัญญา... (แล้วการสนทนาก็หยุดพักสักครู่)...ดูเหมือนหม้อ
กาน้ำจะเย็นแล้ว ไปเสียบปลั๊กไฟให้หน่อยไป

(ครุบาไหว้อย่างนอบน้อม ลูกไปบริเวณที่เคยเห็นแม่ชี่เสียบปลั๊กน้ำร้อน แล้ว
เดินหันกลับมาตั้งถามหลวงตาอีกครั้ง)

ครุบา : ไม่เห็นหม้อต้มน้ำร้อนเลยครับ ปลั๊กก็ไม่มี, ให้ต้มน้ำที่ไหนครับ

หลวงตา : หม้อต้มคือใจ ไฟคือสติ น้ำคือความคิด เชื้อโรคคืออุปทานความเพียรคือฟัน ปัญญาญาณคือความร้อนเดือด วิมุตติคือความเย็นของน้ำที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว

ครูบา : (ทำท่าพยักหน้า, พร้อมยกมือท่วมหัวทำนองสาธุ พร้อมกับกล่าวคำว่า) “ครับผม” (แล้วก็ลุกเดินไปสู่ตู้ทางเดินจงกรมเพื่อปรารภความเพียร โดยไม่ฟังเสียงระฆัง สัญญาณฉันท์ที่ตั้งสวนขึ้นมา ณ เวลานั้น เขาผละเวลาอาหารออกไปในขณะที่พระสงฆ์ชีพร่าหมั่นตามกันเข้ามาฉัน, ไซ้... วันนี้เธอไม่ฉันเลยทั้งวัน เธอมีปิติเป็นภิกษาหาร เดินจงกรมกรรมฐานเหมือนผ่านการฉันอาหารจานที่ 4 เลิศสมภาใหม่ฉันใดฉันนั้น...) ยังมีต่อ...

15 คำวันพระ หลังประชุมสงฆ์ทำสังฆกรรมอุโบสถ ฟังปาฏิโมกข์เสร็จ ประธานสงฆ์ได้อธิบายเพิ่มเติม เพิ่มความเข้าใจในการเดินก้าวไปสู่ความเป็นพระแท้ “พระวินัย...หลักใจไม่ใช่หลักจำ...พระวินัยหลักจำที่ควรนำไปทำเป็นหลักใจ...”จบลง.. ปรีกษาหรือเชิงชี้้นำผู้ปฏิบัติที่ผ่านการฝึกฝนตนมาระดับหนึ่งแล้ว ให้เข้าห้องกรรมฐาน เก็บอารมณ์เข้มงวดทำวัตรสวดมนต์เข้าเย็น งดบันเทิงบาท ชั่งเดี่ยว งดออกนอกกุฏิ ระยะเวลาที่ทำเพียร 15 วัน เพื่อความต่อเนื่องของสติสัมปชัญญะ เหตุผลเดียวกันกับการกักใจของแม่ไก่ การเลี้ยงไม้ของช่างไม้ การหมุนใบของพัดลม การบ่มเพาะผลไม้ฯลฯ ซึ่งทุกอย่างล้วนต้องการความต่อเนื่องที่สม่ำเสมอ

ครูบาน้อย คือหนึ่งในจำนวนนั้นเขาเป็นผู้หนึ่งที่ตัดสินใจรับเอาโอกาสที่หลวงตาหยิบยื่นให้

ครูบา : หลวงตาครับ! อย่างผมนี้สมควรเก็บอารมณ์ได้หรือยังครับ

หลวงตา : คิดว่าตัวเองพร้อมหรือยัง? สู้นิวรรณ์ตัวต่อตัวไหวมั๊ย? ลองสอบใบจับจี้กับเขาคูสิเพื่อได้ (พูดน้ำเสียงเชิงชี้้นำ)

ครูบา : ผมต้องไหวสิครับ (เขาตอบด้วยความมั่นใจ น้ำเสียงแถมความพยายาม)

การเก็บอารมณ์ เสมือนหนึ่งการได้รับเกียรติยอมรับว่าสอบผ่านความรู้้อารมณ์พื้นฐานมาบ้างแล้ว และเป็นผู้มีความมุ่งมั่นที่จะขนขวายต่อสู้ขัดเกลากับกิเลสที่ละเอียดกว่าเดิมไปอีก ต้องใช้ความอดทน ความตั้งใจและสติความรู้ตัวที่ชัดเจน ต่อเนื่องยาวนานมากกว่าเดิม เพราะต้องการให้เกิดเป็นสมาธิในระดับของยถาภูตญาณ รู้เห็นไตรลักษณ์ทั้งภายในและภายนอก เห็นตามหรือรู้เท่าที่มันเป็นจริง... หรือไม่อย่าง

น้อยๆก็เรียนรู้ศึกษาการเฝ้าดูที่มั่นคงว่าทำเช่นไรจึงจะไม่หลุดไปสู่การปรุงแต่งเป็นสังขารจนกระทั่งกลายเป็นทุกข์อย่างเต็มตัว

หลวงตา : ช่วงนี้ก็ให้สลับสับเปลี่ยนกุฏิ ทุกคนต้องย้ายที่อยู่เดิมไปอยู่ที่ใหม่ 15 วันย้ายทีหนึ่ง อย่าให้จิตมันติดที่ ให้มีความตื่นตัวต่อสถานที่ที่อยู่เสมอ อย่าให้กายติดสุขสนุกสบาย การผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนแต่ละครั้ง ให้ตั้งใจเหมือนก่อไฟที่ต้องค่อยๆเขี่ยป้องกันไฟเถ้าทับถมจนไฟไหม้เปลว ความติดสุขสบายเสมือนไฟเถ้ากลบตัวรู้ของเราคือปัญญาจะไม่อาจส่องสว่างเห็นทุกข์ที่ละเอียดได้, การขยับพื้นจะช่วยให้เปลวไฟที่ติดแล้วนั้น โพลงได้ง่ายและเผาไหม้ได้เร็วขึ้น

เวลาบ่าย 3 โมงภิกษุ 2-3 รูปรวมทั้งฆราวาสฝ่ายอุบาสก พวกนี้ย้ายถ่ายโอนกุฏิให้กับนักปฏิบัติท่านอื่น จะด้วยความรักอาลัยหรือใจเกลียดชังก็ตามแต่ หากสุดท้ายก็คือย้าย เพราะนี่คือธรรมเนียมของนักปฏิบัติ ถูกกุฏิหลังดีก็ได้สบายหน่อยแต่ถ้าถูกหลังที่รั่วหุซ่มบ่อยก็พลอยเสียเวลา ฝนย่อยรั่วก็ต้องเต็มใจรับ แดคจับลมใส่ก็ต้องไม่ปฏิเสธ... นี่คือบทพิสูจน์สังขารระดับหนึ่งที่ว่า **ประสบสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์ ประารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์** ประมาทไม่ได้จริงๆ ต้องทำใจกันเอาไว้

ภิกษุบางรูปรู้ว่า ตนคงไม่มีวาสนา ปุพเพตปญฺญา ทำมาน้อย คงไม่คล้อยต้องสร้างบุญใหม่เพิ่ม, ก็เห็นแต่ท่านแบกจอบ มีด ไม้กวาดก้านมะพร้าวไปพร้อมกันเสร็จสรรพ คงยึดภายิต **“ไม่ประมาทยอมไม่คลาดจากเครื่องมือ”** ถือจอบเดินไปใจก็อยู่กับเท้า ทำนองว่า **“มีสติอยู่กับตัวกลัวอะไรที่อยู่อาศัยเพียงไว้ใช้ค้างคืน”** ปัจจัย 4 เพียงเป็นสะพานพาดผ่าน เอาดีเอาเด่นไปโยให้ใจพะวง เพียงแค่เครื่องอาศัยให้ระลึกรู้ จะดูเด่นก็เป็นธรรมชาติคือเจ้าของที่แท้ สุดท้ายเขาก็เอาคืน

บางรูป คุณธรรมสูง ปลดปล่อยคนอินทรีย์อ่อนเข้าอยู่ไป ตนเองหาใหม่ใจสูงขึ้นแยะ บางท่านกำลังภายในเยอะ เอาเถอะต่อให้ไรที่อยู่ อาตมาก็จะไม่ผลิผลตามใจกู หากพวกหมูกิเลสออกหน้าจะฆ่าฟัน...

2 – 3 วันต่อมาหลวงตาเดินมาหาครูบาบ่อย ช่วงบ่าย 3 โมง ท่านเดินมาหยุดอยู่ระหว่างกิ่งกลางกุฏิเถ้าไก่หลังนั้น พลังถามว่า

หลวงตา : นี่เข้ากรรมฐานมาได้กี่วันแล้ว

ครูบาบ่อย : 3 วันแล้วครับ

หลวงตา : ใ้ทำอะไรบ้างแล้ว

ครูบาน้อย : ใ้แต่ตัวว่างกับตัวจี๊เกียดครับ

หลวงตา : สิ่งที่ทำกลับไม่เห็น สิ่งที่กำลังเป็นกลับไม่ใช่

(พูดเสร็จหลวงตาก็เดินจากไป ทิ้งครูบาน้อยนั่งประณมมือสงสัยอยู่อย่างนั้น)

หนึ่งอาทิตย์ต่อมา เวลาเกือบ 11 โมง หลวงตาท่านเดินมาสอบอารมณ์นักปฏิบัติจนกระทั่งถึงกุฏิครูบาน้อย

หลวงตา : เป็นอย่างไรบ้าง อยู่เฉยๆเป็นหรือยัง

: ใ้อารมณ์บ้างไหมครูบา ?

ครูบาน้อย : ความรู้สึกตัวทั่วพร้อมดีมากครับ สามารถอยู่กับปัจจุบันได้อย่างต่อเนื่อง, ดีขึ้นตั้งแต่วันวานแล้วครับ

หลวงตา : ลองอธิบายคำว่า “อยู่กับปัจจุบันธรรม” ใ้ฟังซิ

ครูบาน้อย : ไม่ว่ากายจะเคลื่อนไหวอย่างไร จุดไหน จิตก็อยู่ตรงนั้น รูปกับนามรวมกันเป็นหนึ่งเดียว สมาธิตั้งมั่นดีมากครับ รู้แบบสบายๆเป็นธรรมชาติมากเลย รู้เท่าทันการเกิดขึ้นของความคิดทุกเรื่องจนแทบไม่มีความคิดเลยครับ ไม่ต้องตัดมันดับไปของมันเอง จิตโล่งเอามากๆ ใจมันดี, คุณเหมือนมันมีความอึดเต็มๆอยู่ลึกๆอย่างนั้นแหละ

หลวงตา : สิ่งที่ต้องทำให้มากๆในลำดับต่อไปนี้คือ การคูจิต ความคิด อารมณ์ ...ประกอบสติไว้ให้ตั้งมั่นจนมิพลังต่อการรู้เห็นในระดับที่เป็น “ญาณทัศนะ” ใ้ การรู้ไม่ต่อเนื่อง สติระลึกได้ไม่ติดต่อก็จะมีผลต่อ “มรรค” ไม่เข้มแข็งแหลมคม

ครูบาน้อย : ผมจะพยายาม, กราบขอบพระคุณในความกรุณาของหลวงตามากครับ

คุณชีวิตครูบาน้อยจะมีความสุขกับการทำความเพียรด้วยการเดินจงกรมเป็นอย่างมาก เดินอยู่ในกุฏิเล่าไก่, เดินโดยไม่ใส่รองเท้า สวมใส่เพียงสบงและอังสะ, เหวื่อชุ่มไปทั่วทั้งตัว, ทางจงกรมเป็นมันดำขลับ คงเพราะการก้าวทำย่ำไปมาแล้วๆเล่าๆอยู่อย่างนั้น นั่นเอง

...12 ก้าวไปข้างหน้า ...12 ก้าวกลับมาข้างหลัง จากตีสามถึงสามทุ่มทุกวัน

สลัดกับการนั่งสร้างจังหวะบ้างแต่ก็ไม่มาก เพราะคงเป็นรูปแบบที่ต่อสู้กับความว่างยังไม่ได้นั่นเอง วันหนึ่งๆหากเอาทางจงกรมมาต่อเข้าด้วยกันคงได้หลายแสนก้าว อาจถึง

อุดร โนนเลยก็เป็นได้ ยิ่งช่วงเก็บอารมณ์ความเพียรยิ่งเป็นเลิศ เจ็ดวันหรือสิบห้าวันคงเดินได้หลายร้อยพันลี้

การเดินทางกรรม คือการเอาสติไปจับที่เท้ากระทบพื้น เป็นการเจริญสติตามหลักของสติปัฏฐาน 4 หมวด กายานุปัสสนา ระลึกรู้อยู่กับกาย รู้อยู่กับการเคลื่อนไหวของอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย จะเริ่มตรงส่วนไหนก็ได้ บางแห่งเรียก “กายคตาสติ” ระลึกรู้ตามอาการกายที่ปรากฏ...เฝ้ารู้กาย...หรือพัฒนาสติธรรมดา (รู้ธรรมดา) ตู่ความเป็น “ฉาน” (รู้แบบแผดเผา) พัฒนาการระลึกรู้เพื่อเอา “ความร้อน” นั้นมา “อบรมหรือเผาไหม้กิเลส” อบรมจิตให้ห่างจากกิเลสอาสวะ “ฉานแปลว่า ฟุ้ง เผา” หากฟุ้งดูจิตดูใจได้ก็ฟุ้ง หากสติที่ผ่านการพัฒนา เป็นมหาสติแล้ว การฟุ้งดูจิตดูอารมณ์ก็จะไม่มีปัญหาใดๆ เกิดขึ้น เช่น การแน่นหน้าอกหรือปวดหัวอาการเบลอ ครุ่นคิดติดอารมณ์ เพราะเป็นฉานจิตที่บริสุทธิ์

แต่หากการฟุ้งที่เจือด้วยโลภะคือความอยากรู้อยากเห็น อยากเป็นอยากมีบ้าง ก็ให้ลดการฟุ้งลงให้เหลืออยู่ในระดับการเฝ้ามองเฉยๆ จะมองห่างๆ หรือมองใกล้ๆ แล้วแต่กรณี แล้วแต่จังหวะ จะเดินจงกรมดูหรือนั่งสร้างจังหวะดู, ดูการหรือดูจิตในภารกิจประจำวันอื่นๆ ก็ได้ ปรับความสมดุลของการดูให้อยู่ในระดับที่เป็นธรรมชาติที่สุด ปรับไปปรับมา ผิดบ้างถูกบ้าง เดี่ยวมันก็ลงมือของตัวเอง

(ในขณะที่ครูบาน้อยกำลังนั่งสร้างจังหวะอยู่กับพื้นทางจงกรมอยู่นั้น

พลันก็ได้ยินเสียงสอบกรรมฐานดังมาจากข้างหลัง)

หลวงตา : ทำไมไม่เดินหาที่สุดทุกข์, นั่งอย่างนี้ไม่กลัวความหลับทับถมใจดอกหรือ? (เสียงหลวงตานั่นเอง ท่านเดินมาถึงตั้งแต่เมื่อไหร่ไม่รู้ รู้แต่ที่ท่านจะแฉะเวียนมาเยี่ยมไม่เป็นเวลาที่แน่นอน เช้า สาย บ่าย เย็น หรือแม้แต่ตอนกลางคืนดึกดื่นนอนแล้วท่านก็ยังมา, บ้างครั้งก็มาตีสอง ตีสาม ก่อนเรตื่นเสียอีก, หากพบว่าเรตื่นสายท่านก็จะปลุกให้ลุกขึ้นมาทำความเพียร ไม่ใช่เฉพาะกรณีของภิกษุเท่านั้น แต่เถร เณร ชี ผู้เข้าฝีกอบรมทั้งหลาย หากแม้ตื่นสายก็ไม่วายถูกหลวงตาเอ็ดเอา จนใครๆ เขาก็จึงหาว่าหลวงตาดู)

ครูบารูปนั้นค่อยๆ หมุนตัวหันหน้ามาประจัญพลันไหว้ กล่าวด้วยจิตที่เปี่ยมด้วยสุข แต่ระคนด้วยความกังวลเล็กน้อย

ครูบาน้อย : ทุกข์ใจไม่มี แต่เวทนาทางกายมีบ้างเล็กน้อย

หลวงตา : คูให้ดีๆ ทุกข์กายทุกข์ใจเกิดได้เป็นครั้งคราว แล้วดับไป แต่จะเหลือฝากไว้ คือความชอบความชัง ยึดหรือวางเท่านั้น

ครูบาน้อย : หลวงตาครับทุกข์ที่แท้จริงจะดับได้เมื่อใด

หลวงตา : เมื่อจิตสัมผัสสอนต์ตาอย่างสมบูรณ์

ครูบาน้อยกราบลงกับพื้น ก่อนที่หลวงตาจะยื่นไม้เท้าประจำตัวขึ้นมา โชว์ แล้วขว้างขึ้นไปในอากาศอย่างเต็มแรง, ครูบาน้อยมองตามไปจนไม้ลับตา มันจมหายไปกับยอดไม้ที่ขึ้นอย่างหนาแน่นในบริเวณนั้น, พร้อมกับการก้าวอย่างออกไปอย่างรวดเร็วโดยมิได้ปรึปกอะไรแต่อย่างใด

ครูบาน้อย : เอ... ไม้เท้านี้เป็นของประจำกายท่าน แล้วขว้างทิ้งไปได้ อยากรู้ทำไม? (เสียงรำพึงพร้อมกับขยับกายขึ้นยืนเพื่อเดินจงกรมต่อ...ในวันนั้นครูบาน้อยเดินจงกรมถึงห้าทุ่ม จึงไปสรงน้ำขึ้นแคร่นอน แต่ขณะกำลังจะเอนตัวนอน พลันก็นึกขึ้นมาได้ “เอ... เมื่อตะกี้เรากลับจากห้องน้ำ ลืมกำหนดรู้จนกระทั่งถึงตอนจะนอนกันเลยทีเดียวหรือนี่ ก็ไม่ได้คิดอะไรนะ แต่ทำไมใจมันไม่รู้สึกลึศตัว เฮ้ย! อย่าเพิ่งให้มันนอนเลย ไปเดินกำหนดรู้กลับมาใหม่ก็แล้วกัน ต้องลงโทษใจที่ปล่อยให้โมหะครอบงำ...) จะมาตื่นอีกทีก็ตอนตีหนึ่งครึ่ง

“...จิตตื่นก็ลืมตา จิตรู้จิต เห็นความคิดที่จิตจะขยับตัว เห็นตัวอย่างแต่เข้ามิดเลยหรือนี่ จิตอยากคิดอะไรพอรู้ได้มันหยุดและหมอบลงทันที...ครูบาน้อยลุกไปล้างหน้าล้างตาทำธุระส่วนตัวเสร็จสรรพกลับมาเดินจงกรม หาที่สิ้นสุดของทุกข์ ตามหาอนัตตาที่สมบูรณ์แต่ไม่ว่าจะหาอย่างไร

แต่ไม่ว่าจะเดินอย่างไร ใจก็ไม่วายคิดแต่กรรมะ จิตมันเข้าใจชีวิต เข้าใจโลก แล้วมันก็เข้าใจภพนี้ภพหน้า เข้าใจชาติที่แล้วมา ขณะที่เขาหลับไปเห็นแถววัลย์พันเลื้อยพันไผ่ ทำให้มันทรงตัวอยู่อย่างนั้น คูมันขาดอิสระ ลมพัดไปทางไหนมันก็ไม่ไหวเอนตาม เอ...เดิมทีเกิดมา มันไม่ได้เป็นอย่างนี้ และมันไม่ได้ตั้งใจจะเป็นอย่างนี้นี่นา มันถูกปัจจัยอะไรเข้ามาผูกพันไว้ มันเกิดเป็นในสิ่งที่มันไม่ต้องการแต่มันก็ต้องยอมรับอย่างไม่รู้ตัว แม้รู้ตัวแต่มันก็ไม่มปัญหาเอาออกได้เลยหรือ ขณะนั้นจิตก็คิดว่าคิดขึ้นมาเองว่า โอ้...ไปหาמידมาช่วยตัดแถววัลย์ให้มันดีไหม? จิตหนึ่งก็แย้งขึ้นมาว่าอย่าเลย “กรรมใครกรรมมัน อยู่กับปัจจุบันดีกว่า” อย่าเอาใจไปใส่ให้มันไผ่เลย ให้มันเกิดเป็นของมันอย่างนั้น เอาใจมาใส่ตัวกายตัวจิตนี่เป็นดีที่สุด “ความสืบต่อของความคิด

ทำให้เราติดภพชาติ... จู่ๆสภาวะธรรมก็เกิดความแจ่มแจ้งขึ้นที่จิต ทำลายความเป็นภพ เป็นชาติขาดสะบั้นได้ ณ จุดนั้น ขณะนั้นทันที, เหมือนฟ้าผ่าลงตรงกลางใจ...” โอินี่ หรืออนัตตาที่สมบูรณ์ ครุพาน้อยคุกเข่ากราบราบลงกับพื้นด้วยเบญจางคประดิษฐ์

“ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น พระธรรมและพระสาวก แต่หลวงตาครูบาอาจารย์ผู้ปฏิบัติดีทุกรูปทุกนาม ที่สุดแม้พระธรรมที่ค้นพบได้ในใจตัวเอง, ด้วยจิตบริสุทธิ์นี้ ลากันที่กับสังสารวัฏฏ์ความเวียนตายเวียนเกิด”

7 โมงเช้าของวันนั้น ครุพาน้อยถือเอาขันพลาสติกเหลืองที่โยมพึงถวาย มาไปล้างหน้าด้วยสีกน้ำท่าทางที่อึมเิบเบิกบานเป็นที่สุด เขาจัดแจงห่มผ้าเดินมายังศาลาประชุมสงฆ์ด้วยแววตาที่สดใสไร้มลทิน ไซ้...เขามาพบหลวงตาแต่ก็ไม่เจอตาน ครุพาน้อยเดินตามไปยังที่พักพิงหมาแห่งนวมงแฝกหลังนั้น จึงได้เลื้อยไปเห็นจิรวสิกรักแก่นขนุนปลิวไหวๆ เดินจงกรมกลับไปกลับมาด้วยท่าที่เต็มไปด้วยความสำรวม

เขารีบก้าวเท้าเข้าไปหาด้วยสติที่สมบูรณ์ ประคองตัวนั่งลงบรรจงพูด “ผมได้เข้าสู่ดินแดนพุทธเกษตรเรียบร้อยแล้วครับ...”

อุปนิสัยภิกษุรูปนี้ เป็นผู้มีศรัทธาต่อครูบาอาจารย์สูง เชื่อในภูมิธรรม ปฏิปทาวิชาวาจรณะ จะยอมตนประพฤติตามทุกอย่างทันทีที่ได้รับการชี้แนะ เป็นคนเชื่อไม่ล้มถกมกใน อุปนิสัยใกล้ธรรม เข้าทำนอง “สัทธานุสารี” ผู้เล่นสู่กระแสนธรรมได้ไวเพราะใจมีศรัทธาเป็นแก่น

ศรัทธานี้ก็คืหากมีครูอาจารย์ชี้แนะสั่งสอนถูก ได้กัลยาณมิตรที่เป็นสัมมาทิฎฐิ ผู้ปฏิบัติก็ไม่ต้องพะว้าพะวงถึงเลต่อผลที่จะเกิดขึ้นว่าถูกผิดหรือไม่อย่างไร เพราะกัลยาณมิตรจะเป็นผู้ตรวจสอบเองว่า อะไรมากอะไรน้อย อะไรเกินอะไรพอไม่พอ, จะรู้จักจัดอารมณ์ ประดับตกแต่ง, ชงลูกเสิร์ฟลูกชู้ตให้เสร็จสรรพ เพียงเรามีใจใฝ่รู้ใฝ่ฝึกเท่านั้น,... ช่วงแรกอารมณ์รูปนามนั้นคือการฝึกเอากำลังพลังจิต ช่วงหลังเอาแท้คติดิ แต่มีข้อแม้ว่าต้องเข้าหาผู้รู้จริงๆ

หากพลาดพลั้ง จิตคนแบบนี้ไปอยู่กับผู้สอนแบบพราหมณ์ สอนสมณะแม้จะมาในคราบพระสงฆ์ก็คงไม่แคล้วต้องหลงมกย สมทานถือวัตรปฏิบัติแบบฤาษีติดสงบ ติดนิวรรณ์ หลงยึดติดแต่ในปรากฏการณ์ นิमितต่างๆในสมาธิ ซึ่งจะมีรสชาติสุขสงบชั่วคราว ไม่ถาวรเหมือนได้ปัญญาในวิปัสสนาที่นำพาสู่ความหลุดพ้นจากกิเลสกองทุกข์ เป็นสมุจเฉทวิริต (ยังมีต่อ...)

www.watsomphanas.com